

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

مجلس شورای اسلامی ایران
مرکز تحقیقات طب و دین

خطاهای پزشکی

در قانون مجازات اسلامی

دکتر حسین سکوت آرائی

دکتر مهدی مصری (بورد تخصصی پزشکی قانونی)

انتشارات رسانه تخصصی / ۱۳۸۹

سرشناسه	: سکوت آرائی، حسین
عنوان و نام پدیدآور	: خطاهای پزشکی در قانون مجازات اسلامی / حسین سکوت آرائی.
مشخصات نشر	: تهران: رسانه تخصصی، ۱۳۸۹.
مشخصات ظاهری	: ۷۲ص.
شابک	: 978-600-5805-27-7
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
موضوع	: پزشکان -- خطای شغلی
موضوع	: پزشکی -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	: پزشکی اسلامی
موضوع	: پزشکی -- قوانین و مقررات -- ایران
رده بندی کنگره	: ۱۳۸۹ ۶ خ ۷۶ / ۳۶۰۱ KMH
رده بندی دیویی	: ۳۴۴/۰۴۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۶۹۳۵۰۲

- نشانی: خیابان نوفل لوشاتو، نرسیده به تقاطع ولیعصر، خیابان رازی، پلاک ۲۹، واحد ۲
- انتشارات رسانه تخصصی   تلفن: ۶۶۷۳۷۳۳۲-۶۶۷۳۷۳۳۲-۰۹۱۲۳۰۴۹۱۰۹

خطاهای پزشکی در قانون مجازات اسلامی

- مؤلفین: دکتر حسین سکوت آرائی، دکتر مهدی مصری
- تیراژ: ۵۰۰ نسخه
- نوبت چاپ: اول ۱۳۸۹
- شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۸۰۵-۲۷-۷
- قیمت: ۱۲۰۰ تومان

فهرست

عنوان	صفحه
مقدمه	۷
فصل اول - تقسیم بندی خطاهای پزشکی در قانون مجازات اسلامی	۹
- جرم	۱۲
- انواع جرم	۱۲
فصل دوم - صدور گواهیهای خلاف واقع	۱۵
- شرایط صدور گواهی پزشکی	۱۷
- قانون مجازات اسلامی و گواهیهای خلاف واقع	۱۹
فصل سوم - فاش کردن اسرار پزشکی	۲۱
- قانون مجازات اسلامی و اسرار پزشکی	۲۴
فصل چهارم - قصور پزشکی	۲۷
- انواع قصور پزشکی	۳۱
- قانون مجازات اسلامی و قصور پزشکی	۳۱
- قانون مربوط به امور پزشکی، دارویی، مواد خوردنی و آشامیدنی	۳۷

فصل پنجم - عدم اخذ برائت و رضایت ۴۵

- رضایت ۴۸

- انواع رضایت ۴۹

- قانون مجازات اسلامی و رضایت ۵۰

- برائت ۵۱

- انواع برائت ۵۲

- قانون مجازات اسلامی و برائت ۵۳

فصل ششم

فصل ششم - سقط جنایی جنین ۵۵

- انواع سقط جنین ۵۸

- قانون سقط درمانی ۵۹

- دستورالعمل اجرایی قانون سقط جنین درمانی ۶۰

- فرم درخواست سقط درمانی جنین ۶۳

- اندیکاسیونهای سقط درمانی جنین ۶۴

- قانون مجازات اسلامی و سقط جنایی جنین ۶۸

منابع ۷۱

پیش گفتار

طبابت در ایران مانند سایر نقاط جهان تابع اصول کلی پزشکی است که توسط قدما از جمله بقراط و سایرین تنظیم شده است و مسئله نارضایتی، شکایت و دادخواهی بیماران از پزشکان معالج بعلمت تخلفات و خطاهای تشخیصی و درمانی از مسایل مهم و مورد علاقه جامعه می باشد که در بخش های بهداشت و درمان مورد بحث قرار می گیرد.

امروز علیرغم تمام تلاش پزشکان، دندانپزشکان و سایر کارکنان بخش بهداشت و درمان و با وجود امکانات وسیع میزان نارضایتی و شکایت بیماران روبه افزایش نهاده است این امر گرچه از یک سو ریشه در عدم موفقیت پزشکان در برقراری رابطه با بیمار دارد از سوی دیگر عوامل مختلفی نظیر مطبوعات، تلویزیون، شرکت های بیمه، قانون و کلا، تنزل موقعیت اجتماعی پزشکان، افزایش تعداد دانش آموختگان رشته های گروه پزشکی در خانواده و روی آوردن گروهی از پزشکان به اعمال خلاف قانون در جهت کسب درآمد بیشتر در این افزایش نرخ شکاینها مؤثرند.

خطاهای پزشکی در قانون مجازات اسلامی ■

به نظر اینجانب یکی از مشکلات اساسی و مهم عدم اشراف گروه پزشکی به قانون بویژه قانون مجازات اسلامی در رابطه با شغل می‌باشد لذا در این کتاب بر آن هستیم تا ضمن تعریف خطاهای پزشکی، انواع آن و قوانین مجازات اسلامی در این ارتباط را برای گروه پزشکی توضیح داده تا دیدگاه کلی نسبت به آنها پیدا نمایند و اینکه پزشکان از نظر قانونی مسئول خطاهای خود می‌باشند و از این رهگذر امکان دارد علاوه بر پرداخت جریمه نقدی یا خسارت مادی، محکومیت جزایی نیز پیدا کنند.

با توجه به این موارد اگر پزشک درمانها یا اعمال جراحی را مطابق اصول فنی و علمی پزشکی و براساس نظامات دولتی انجام داده و احساس مسئولیت و حسن نیت داشته باشند اصولاً جایی برای شکایتی از طرف بیمار باقی نمی‌ماند و به فرض طرح شکایتی هم، شاکی راه به جایی نمی‌برد.

برخود فرض میدانم از کلیه اساتید و همکاران عزیز می‌خواهم که در خصوص این کتاب مشوق و راهنما و یاری کننده اینجانب بوده‌اند تشکر و سپاسگزاری نمایم.

دکتر حسین سکوت آرانی

مقدمه

پزشکان در کشور ما به یکی از صورتهای زیر با مقامات قانونی و قضایی در دادگاهها و پزشکی قانونی و دیگر مراکز قضایی سر و کار پیدا می کنند:

۱- پزشک قانونی

۲- کارشناس

۳- مطلع یا شاهد

۴- متهم

۵- شاکی

با توجه به عنوان انتخابی این کتاب از موارد فوق فقط پزشک به عنوان متهم شرح داده می شود.

۱- پزشک قانونی: در کشور ما سازمان پزشکی قانونی تشکیل شده است که نهادی تحت پوشش قوه قضاییه است و ریاست آن بطور مستقیم از طرف ریاست قوه قضاییه تعیین می گردد.

در این سازمان عده ای از پزشکان به عنوان پزشک قانونی در حال فعالیت می باشند و پرونده هایی که از طریق مقامات قضایی و انتظامی و دولتی به پزشکی قانونی ارجاع می گردد مورد بررسی و کارشناسی قرار می دهند و در نهایت گواهی مربوطه را صادر می نمایند. در چند سال اخیر با ایجاد رشته تخصصی دستیاری پزشکی قانونی در بعضی

خطاهای پزشکی در قانون مجازات اسلامی ■

دانشگاههای علوم پزشکی متخصصین این رشته تعلیم و تربیت یافته که تاکنون چندین دوره فارغالتحصیل به عنوان متخصص پزشکی قانونی داشته است.

۲- پزشک به عنوان کارشناس: با توجه به توسعه و گسترش علوم پزشکی و نظر به اینکه پزشکی قانونی با ارباب رجوع گوناگونی از نظر ضایعه روبروست تحت عنوان مشاور و کارشناس کمیسیون پزشکی از متخصصین هر رشته پزشکی انتخاب شده تا نظر کارشناسی خود را در مواردی که ابهامی در گواهیهای پزشکی قانونی وجود دارد و یا مشکل در تعیین ارتباط بین ضایعات و حادثه مورد ادعا و یا تعیین انجام یا عدم انجام قصور پزشکی اعلام دارند. گاهی پزشکان از طرف مقامات قضایی بصورت مستقیم و به عنوان کارشناس به دادگاه احضار می گردند.

۳- پزشک به عنوان مطلع: گاهی پزشکان برای ادای توضیح درباره وضع بیماران خود یا توجیه و تشریح مندرجات پرونده های بالینی مربوط به بیماران خود به دادگاه دعوت می شوند.

۴- پزشک به عنوان متهم: در صورتی که پزشک به علت یکی از موارد خطاهای پزشکی اعلام شده در قانون مجازات اسلامی مانند قصور پزشکی و... مورد شکایت قرار گیرد معمولاً شکایت از طریق مقامات قضایی بررسی و در صورت لزوم جهت انجام کارشناسی و اثبات آن به پزشکی قانونی ارجاع می گردد و پس از آن طبق ضوابط حکم براءت و یا محکومیت پزشک صادر می شود.

۵- پزشک به عنوان شاکی: در این مورد پزشک مانند افراد شاکی دیگر محسوب و شکایت خود را طبق ضوابط تنظیم و به دادگاه ارائه می نماید و فقط اهمیت آن از این جهت است که در رابطه با شغل پزشکی باشد و مربوط به بحث ما نمی شود.